

ZOOon!

2 - 2007 Revista del Zoo de Barcelona

B:SM
Natura i Lleure

Ajuntament de Barcelona

Liceu
2007
2008

El Petit Liceu

Acosta els teus fills al màgic món de la música i la dansa amb espectacles concebuts especialment per a ells

Els músics de Bremen

Novembre de 2007 dies 24 i 25
Desembre de 2007 dies 1 i 2
Al Gran Teatre del Liceu
Abril de 2008 dies 5 i 6
A L'Auditori de Cornella

Música
Poire Vallvé
Direcció d'escena
Joan-Andreu Vallvé
(Centre de Titelles de Lleida)
Coreografia
Marta Almirall
Producció
Gran Teatre del Liceu

L'Escolania de Montserrat al Liceu

Desembre de 2007 dies 22 i 28
Al Gran Teatre del Liceu

Música
Benjamin Britten · Francesc Civil
(fragments d'*El nostre Nadal*)
Orquestra
Orquestra de l'Acadèmia del Gran Teatre del Liceu

Pere i el llop

Gener de 2008 dies 19 i 20
A L'Auditori de Cornellà
Febrer de 2008 dia 24
Al Gran Teatre del Liceu

Música
Serguei Prokófiev
Direcció d'escena
Enrique Lanz
Producció
Compañia Etcétera

Hansel i Gretel

Gener de 2008 dies 26 i 27
A L'Auditori de Cornellà

Música
Engelbert Humperdinck
Direcció
Joan-Andreu Vallvé
Coproducció
Gran Teatre del Liceu /
Teatre Nacional de Catalunya /
Centre de Titelles de Lleida
amb la col·laboració de
l'Ajuntament de Lleida

Dulcinea

Febrer de 2008 dies 16 i 17
Al Gran Teatre del Liceu

Música
Mauricio Sotelo
Direcció d'escena
Gustavo Tambascio
Coproducció
Gran Teatre del Liceu /
Teatro Real / Sociedad Estatal de
Commemoraciones Culturales /
Asociación de Amigos de la Ópera de
Bilbao / Teatro de la Maestranza de
Sevilla / Fundación Ópera de Oviedo /
Palau de les Arts de València

El Superbarber de Sevilla

Març de 2008 dies 1 i 2
A L'Auditori de Cornellà

Música
Gioachino Rossini
Direcció d'escena
Triciele
Coproducció
Gran Teatre del Liceu /
Institut Valencià de la Música

VENDA DE LOCALITATS

ServiCaixa
902 53 33 53
servicaixa.com

LiceuDirecte
www.liceubarcelona.com

TaquillesLiceu
La Rambla, 51-59

Informació
Tel. 93 485 99 13
www.liceubarcelona.com

Amb el suport

Gran Teatre del Liceu

Membre de:
UICN
Unió Internacional per a la
Conservació de la Natura

Director Corporatiu
Natura Lleure
Jordi Angusto

Directora Executiva
Carme Maté

Cap de Serveis Generals
Antoni Torrellas

Cap Col·lecció Zoològica
Jordi Indiano

Cap de Parc
Emilio Rodríguez

B:SM Barcelona
de Serveis
Municipals
Gran Via Carles III, 85 bis
08028 Barcelona

100%

Editada per:
Zoo de Barcelona
Parc de la Ciutadella, s/n
08003 - Barcelona
Telèfon: 93 225 67 80
Fax: 93 221 38 53
Mail: zoo.barcelona@bsmsa.es
www.zoo.barcelona.com

Realització
Sponsorship & Events
Horaci 14-16
08022 - Barcelona
Tel: 93 204 20 66
www.esponsor.org
info@esponsor.org

Director
Rafael Cebrian

Cap de Redacció
M. Neus Miró

Consell de redacció
Jordi Angusto, Manel Aresté, Eulàlia
Bohigas, Jordi Fàbregas, Hugo Fer-
nández, Josep Garcia, Jordi Indiano,
M. Josep Virgos, Marc Escobar

Coordinació
Jordi Fàbregas

Fotografia
Anxi Zoo
Josep Garcia
Josep Mosketón
Carles Muntada

Producció
Dept. Comercial Zoo

[AGENDA DTICN]

ZOOCLUB
Parc de Ciutadella, s/n
08003 BARCELONA
Telèfon: 93 225 67 86
zooclub@bsmsa.es

Dipòsit legal:
B-30671-98

El Zoo de Barcelona no fa respon-
sable de les opinions expressades
pels seus col·laboradors.

Prohibida la reproducció total o
parcial del contingut d'aquesta
publicació amb finalitats comercials
sigui quin sigui el mitjà o procés
de reproducció sense autorització
de l'editor.

Editorial

Les arrels del Zoo de Barcelona s'endinsen més de cent anys en la història del nostre país. El Zoo va néixer el segle XIX, es va anar transformant durant tot el segle XX i ha entrat en el segle XXI amb les mateixes ganes de no perdre el tren de la història que l'han mantingut tots aquests anys com una institució viva i fortament lligada a la ciutadania.

Efectivament, si durant les últimes dècades del segle passat va estar al costat dels zooks compromesos amb la conservació de les espècies; va començar a treballar amb fermesa en programes de cria d'espècies amenaçades, juntament amb altres zooks europeus i de tot el món, i va participar en els projectes que anaven sorgint per a la reintroducció d'espècies autòctones en hàbitats d'on havien desaparegut, ara s'enfronta a un nou desafiament: esdevenir un centre sostenible que treballi per la sostenibilitat en el sentit més ampli del terme. En conseqüència, la seva tasca s'ha eixamplat seguint les noves directrius de l'Organització Mundial de Zooks, que insta els seus membres no només a preocupar-se per les espècies animals, sinó a procurar-los un futur real tot treballant pel creixement sostenible del planeta en la seva globalitat. Això vol dir que a partir d'ara el Zoo intentarà gestionar la seva activitat amb el màxim respecte pel medi ambient i inclourà aquesta preocupació en el seu missatge educatiu per ajudar a difondre aquests valors en la societat. D'altra banda, també significa que intensificarà la seva feina en els hàbitats naturals i intentarà treballar en projectes de conservació que al mateix temps tinguin en compte el desenvolupament de les comunitats humanes que en formen part.

Com saben els lectors d'aquesta revista, el Zoo ja ha començat a treballar en aquesta nova direcció. El projecte de reintroducció de les gaseles dorcas al Senegal, iniciat recentment en col·laboració amb diversos organismes estatals, preveu programes educatius per a les comunitats locals. Així mateix, el Zoo també ha elaborat un extens pla d'acció que se suma a la resta d'iniciatives ciutadanes que conformen el Compromís ciutadà per la sostenibilitat -Agenda 21 de Barcelona- i participa en les campanyes anuals dels zooks europeus que ajuden a finançar multitud de projectes en països diferents i a conscienciar la societat -aquest any vinent el projecte tindrà com a beneficiaris els amfibis-. Però també està a punt d'endegar nous projectes en indrets on l'ajuda als hàbitats i la fauna que hi viu amenaçada no ha d'oblidar les comunitats humanes que hi coexisteixen i que necessiten alternatives viables per a un desenvolupament digne. Així, s'ha iniciat un programa de col·laboració amb el Zoo de Barranquilla, a Colòmbia, i el «Proyecto Tifí», a través del qual es protegeixen aquests petits primats i alhora l'hàbitat on viuen, i es dona una alternativa econòmica a les poblacions locals, que elaboren «ecomotxilles» d'artesanía a partir de bosses de plàstic que embruten l'espai natural. |

05 Miscel·lània

Recull d'últimes notícies del Zoo de Barcelona

13 Agenda 21

Vols que la teva festa sigui sostenible?

15 Els nostres animals

Un monstre nou al Zoo

18 Educació

Activitats 2008 Gener/Febrer/Març

22 Pòster

Tapir amazònic

25 Dossier

2008, l'any de la granota

29 Fitxa Botànica

L'om

32 Reportatge

Eriçons als jardins del Zoo

37 Plantes Medicinals

El romaní

38 Quadern de Camp

Per a què serveix un quadern de camp?

40 El nostre Zoo

BioDiverCiutat: Coneix i estima la biodiversitat de la teva ciutat

42 Adoptants

Campanya de vacunació de la grip aviària

El dilluns 5 de novembre, va començar la vacunació contra la grip aviària de totes les aus del nostre Zoo que es troben a l'aire lliure, tal com es va fer l'any passat. Aquesta vacunació és tan sols una mesura preventiva per protegir la nostra valuosa col·lecció d'aus, i es realitza sota la supervisió del Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural de la Generalitat (DAAR) i en coordinació amb el Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació (MAPYA). Cal recordar que la grip aviària és només un problema de sanitat animal que no representa cap mena de risc per a les persones, ja que la probabilitat de transmissió de la influència aviària d'aus cap a persones és mínima i únicament es dona en condicions higienicosanitàries molt deficientes. |

Salvament de capgrossos al Palmerar

Com que han començat les obres de construcció d'un poliesportiu al costat del Palmerar del Zoo, i per tant el petit llac que hi ha en aquest espai emblemàtic es podria veure afectat pel moviment de màquines i materials, el passat dimecres 24 d'octubre, l'Equip Verd va organitzar una operació de recollida dels nombrosos amfibis, peixos i invertebrats que hi viuen per tal de reubicar-los en un lloc segur.

L'operació va ser un veritable èxit, ja que es van treure al voltant d'uns 1.000 capgrossos, a més de granotes adultes, peixos, larves de libèl·lula i cargols d'aigua dolça. Quan les obres s'acabin, els tornarem al Palmerar, un lloc que reuneix unes condicions molt favorables per a tots aquests animals. |

Èxit del zoo en la campanya de l'Eaza a Madagascar 2007

Com cada any, el Zoo de Barcelona ha participat en la campanya que l'Associació Europea de Zoos i Aquaris (EAZA) organitza per col·laborar en la protecció de la natura arreu del món. A més de la divulgació de la problemàtica de les espècies o els hàbitats escollits, aquestes campanyes també serveixen per recollir fons econòmics que es destinen íntegrament a promoure projectes de conservació in situ, és a dir, en els llocs d'origen de les espècies o en els ambients que es volen protegir.

En aquesta ocasió, el Zoo de Barcelona ha recollit **7.287,49 €** i, per aquest motiu, ha rebut el **Diploma de Plata** que concedeix l'Associació a les entitats participants que assoleixen determinades fites econòmiques. El premi es va atorgar el passat mes de setembre a Varsòvia, en el marc de la XXIV Conferència Anual de l'EAZA, on es presenten els treballs i els programes de cria en captivitat de les diferents institucions zoològiques europees. |

Nova instal·lació per a les tortugues mediterrànies

La nova instal·lació de tortugues mediterrànies (*Testudo hermanni*) del Parc està situada a la zona de fauna ibèrica, a l'anomenada «muntanya de Montserrat». A la nova instal·lació hi ha un grup de vuit tortugues adultes que formen part del Pla de recuperació de l'espècie que duu a terme el Parc Zoològic de Barcelona sota la supervisió de la Generalitat de Catalunya. Les cries d'aquests exemplars seran lliurats a zones segures de les muntanyes del Garraf i del Montsià a fi de crear una població estable al medi natural. |

Nous inquilins al Terrari

Darrerament han arribat al nostre Terrari els següents animals:

- Sis **iguanes rinoceronts** (*Cyclura cornuta*) procedents del Zoo de Praga, on van néixer l'any 2006. Aquestes grans iguanes terrestres són originàries de l'illa de la Hispaniola (República Dominicana i Haití) i l'UICN les inclou en la llista d'espècies amenaçades. La població d'iguanes rinoceronts ha davallat principalment per la introducció d'espècies exòtiques (gats i gossos) i la pèrdua del seu hàbitat. Per facilitar-ne la cria en captivitat, els zos europeus han dut a terme un programa ESB que consisteix en un control exhaustiu dels exemplars de les seves col·leccions. Al nostre Terrari dos gran exemplars ocupen una àmplia instal·lació central. Els nous animals, encara molt joves, hauran d'esperar una mica abans no puguin tenir companyia.

- Dos **txacahuales** (*Sauromalus ater*), també procedents del Zoo de Praga. Aquesta espècie originària dels sud dels EUA i del nord de Mèxic és un representant típic del llangardaixos adaptats als climes extrems dels deserts nord-americans. Al nostre Terrari compartiran instal·lació, una vegada adults, ja que ara encara són molt joves, amb el monstre de Gila (*Heloderma suspectum*). No se la considera una espècie en perill.

- Dues (mascle i femella) **iguanes terrestres de l'illa d'Utila**, Hondures, (*Ctenosaura bakeri*). Aquesta parella d'animals procedents del prestigiós Zoo de Jersey formen part d'un ambiciós pla de recuperació de l'espècie dissenyat per alguns zos europeus i diverses ONG. El pla comprèn un treball *in situ* a la petita illa d'Utila, on mitjançant activitats de protecció del medi i de reproducció controlada d'una petita població captiva s'intenta salvar de l'extinció les darreres poblacions salvatges. Les institucions implicades també fan un treball *ex situ* de cria en captivitat, alhora que realitzen un considerable esforç divul-

gatiu de la tasca de protecció necessària per salvaguardar aquesta espècie de l'extinció. La iguana terrestre de l'illa d'Utila és un habitant del manglar costaner i les seves poblacions són malmetudes per la pèrdua de l'hàbitat i la caça.

- Dues (mascle i femella) **granotes gegants de l'illa de Montserrat** (*Leptodactylus fallax*). També procedeixen del zoològic de Jersey i arriben gràcies a un programa de recuperació de l'espècie en el qual estem implicats alguns dels zos europeus amb més vocació protectionista. La població d'aquesta gran granota ja estava patint una sobreexplotació pel fet que la població d'aquestes illes aprecia molt la seva carn (la denominen *Chicken-frog*), quan l'explosió del volcà Montserrat va malmetre la majoria del seu hàbitat. Tot plegat va conduir l'espècie a un pas de l'extinció i l'UICN l'ha inclòs en la llista d'animals en perill crític. Ara l'esperança és la protecció de les darreres zones ben conservades de les illes de la Dominica i Montserrat, la cria en captivitat, tant a les illes com als nostres zos, i la conscienciació de la població de les illes sobre la importància de salvaguardar l'espècie en el futur. El cicle reproductor d'aquesta espècie també presenta un gran interès educatiu, per tal com els ous i els capgrossos es desenvolupen dins una gran massa mucosa situada fora de l'aigua. |

Nova cria de ximpanzé

Un dels naixements més importants de l'estiu passat al Zoo de Barcelona ha estat el d'una cria de ximpanzé. La cria s'ha adaptat perfectament al seu grup familiar i se la pot veure agafada al ventre de la seva mare, la **Tibé**.

La mare va ser decomissada a l'aeroport de Madrid el 1999 quan tenia un any d'edat aproximadament, i va ser enviada al Zoo de Barcelona. La **Tibé** havia estat capturada a la natura, la qual cosa significava que havia perdut la mare i la resta del grup i estava completament traumatitzada. Un cooperant espanyol la va portar des de la Guinea Equatorial convençut de fer el millor pel seu benestar, ja que vivia amb una família que no en garantia la supervivència, però desconeixent completament la legislació vigent.

La integració de la **Tibé** al grup de ximpanzés del Zoo de Barcelona va ser llarga i difícil, però la prova que finalment ha aconseguit adaptar-se és que per primera vegada s'ha reproduït i té cura perfectament de la seva cria.

El pare del nadó, en **Yogui**, i dues femelles més del grup, la **Blanquita** i la **Negrita**, també van néixer a la natura i van arribar a l'aeroport de Madrid l'any 1996, en aquest cas de la mà d'uns contrabandistes que esperaven fer negoci amb la venda il·legal d'aquests animals, els quals estaven en molt males condicions, tant físiques com psicològiques.

És molt important constatar que tots aquests animals, després de molts esforços, formen part d'un grup de 10 exemplars totalment consolidat, com ho demostra aquest naixement i la bona cura que tenen del petit. |

Lliurament de premis del concurs de dibuix Staedtler

El passat dia 27 d'octubre de 2007, es va celebrar el lliurament de premis del concurs de dibuix que la casa Staedtler organitza cada any entre els nens i nenes assistents als casals de zoologia de l'estiu.

El concurs, que duia per lema «El teu animal preferit», té molt bona acollida entre els assistents als casals i la qualitat de les obres presentades fa difícil l'adjudicació dels premis.

Els guanyadors triats per la firma Staedtler són:

Claudia Viaplana Pelegrí, Joaquim Guiot Cusido, Alma Mariscal, Clara Godes Famadas, Lucas Maisel Licerán, Mercè Lledós Ortega, Núria Lomarte Recasens, Dani Ardid Prats, Blanca Monforte, Minerva Devesa Serrano i Alex Clemente

Els premis van ser lliurats per Ma Pau Garreta, cap de Màrqueting de Staedtler, i Emilio Rodríguez, cap de Parc del Zoològic de Barcelona.

El Departament d'Educació del Zoològic de Barcelona agraeix sincerament la participació de tots els nens i nenes que ens han obsequiat amb els seus dibuixos i, com no podia ser d'altra manera, a la firma Staedtler i a totes les persones que fan possible aquest esdeveniment. |

Premis Sabater Pi

El dia 8 es van lliurar al Saló de Cròniques de l'Ajuntament els premis Professor Jordi Sabater Pi que organitzen el Zoo i la Càtedra «El cervell social» (UAB). Els guanyadors van ser estudiants de l'IES Verdaguer, que van presentar el millor treball audiovisual sobre patrons de comportament de primats en comparació amb l'home. |

Una nit al Zoo amb el Prof. Edward O. Wilson

El divendres 16 de novembre es va fer al Zoo el primer ecosafari del projecte **BioDiverCiutat**, elaborat per «Roots&Shoots», el programa educatiu de l'Institut Jane Goodall, molt inspirat en les activitats de l'Equip Verd del Zoo. El programa **BioDiverCiutat** pretén informar i conscienciar la societat en general, i els joves en particular, sobre la biodiversitat que alberguen les ciutats i la importància de la seva conservació.

El Departament d'Educació, amb la col·laboració de l'Equip Verd, va programar l'activitat, que comença a les 16.00 h i acaba a les 10.00 h del dia següent. De les 16.00 h a les 21.00 h, els participants

(grups familiars) fan un recorregut pel Zoo en el qual descobreixen la fauna de la ciutat que hi viu (aus, amfibis, ratpenats, eriçons...). Després sopen i dormen a les aules de la Granja. L'activitat acaba l'endemà amb una xocolatada.

En aquesta primera **Nit al Zoo**, ens acompanyà el **Prof. Edward O. Wilson**, entomòleg de prestigi internacional i teòric de la biologia, considerat el pare de la sociobiologia i creador del terme biodiversitat, i que ha estat guardonat recentment amb el Premi Catalunya.

Aquesta activitat s'ha repetit els dissabtes 24 de novembre i 1 de desembre. |

Presentació del Llibre FAUNA S.A.

Comparar homes i animals sempre ha estat un tema polèmic, difícil i apassionant. Serveix per criticar els homes, per fer teories sobre el que hem de fer i el que no hem de fer, en molts casos per justificar actuacions injustes o per donar valor a comportaments concrets. **Fauna S.A.** és un llibre que estableix aquestes comparacions, però des del punt de vista dels conflictes que es donen en l'empresa. Motivació, assetjament psicològic, lideratge, estrès, presa de decisions, gestió del temps i altres conceptes tan utilitzats en el món del treball són aquí els temes que l'autor va analitzant en diferents capítols i els compara amb actituds semblants que es donen en espècies animals.

Els nyus de l'Àfrica escullen el líder que guiarà les migracions com si fos el director d'una empresa? La motivació d'una colònia de formigues és com la dels treballadors d'una cadena de muntatge? És positiva l'agressivitat d'un tigre i comparable amb la d'un alt executiu d'una gran empresa? Totes aquestes comparacions es van desgranant en el llibre, sense caure en antropomorfismes fàcils i utilitzant el fil conductor de l'amistat entre un director d'un Zoo (el seu *alter ego*, ja que l'autor ha estat director del Zoo de Barcelona i ara és un alt directiu del Zoo de Madrid) i un metge estressat que vol saber més sobre el comportament dels animals mentre passegen pel Zoo.

En definitiva, un llibre molt interessant, en el qual tots ens podem sentir al·ludits en algun capítol i en el qual fins i tot podem aprendre com actuar en certes situacions entenent les reaccions dels animals salvatges. Un llibre molt recomanable. |

PROJECTE TITI

Compra una bossa, salva un titi!

Divertides, acolorides, pràctiques, sostenibles... i amb bona causa!

Les **ecomotxilles** estan fabricades per Asocartesanos, una iniciativa del Projecte Titi que treballa per a protegir els titis de cap de cotó i el seu hàbitat, a Colòmbia. L'import de les bosses anirà íntegrament destinat a protegir aquesta espècie en perill d'extinció. Gràcies a aquests ingressos evitem que les famílies de Los Límites depenguin dels recursos naturals del bosc per a sobreviure.

Més informació a: www.projectetiti.com / www.zoobarcelona.com

Demana-la al Punt d'Informació del Zoo per només 10 €

ZOO
Barcelona

B:SM

Ajuntament de Barcelona

4a edició del premis Floquet de Neu

El dia 29 d'octubre de 2007, es va fer entrega de la quarta edició dels premis Floquet de Neu al millor treball de recerca de Batxillerat relacionat amb la conservació de la natura o dels primats. Aquests premis van ser instituïts per mantenir viu el record d'en Floquet de Neu i amb l'objectiu de promoure la investigació i la conservació preferentment dels goril·les.

L'acte va ser presidit per Carme Maté, directora executiva del Parc Zoològic de Barcelona, i Emilio Rodríguez, cap de parc. El lliurament dels premis es va fer a l'aula de l'Espai Goril·les del Parc Zoològic. La Sra. Maté, com a presidenta del jurat que atorga el premi, va dedicar unes paraules a cadascun dels premiats i participants, en un acte proper i molt emotiu.

En aquesta 4a edició s'hi van presentar 14 treballs, tots ells d'alumnes que havien seguit el curs per a treballs de recerca de batxillerat que imparteix el Departament d'Educació del Parc Zoològic de Barcelona, sota la tutoria dels tècnics i educadors d'aquesta institució. Tots els treballs eren de gran qualitat, la qual cosa va dificultar la feina del jurat.

Van resultar premiats els treballs següents:

Guanyador: «Afectes aquàtics» d'Elena Lázaro i Joan Ribó, de l'IES Les Marines de Castelldefels (Barcelona).

Finalista: «El comportament del ximpanzé. L'estudi etològic d'una cria de ximpanzé» de Carmen Galeas, de l'IES Vilatzara de Vilassar de Mar (Barcelona).

Finalista: «El comportament del llop» de Josué Román, del Col·legi Joan XXIII de Bellvitge (Barcelona).

Moltes felicitats als guanyadors i el nostre agraïment a tots els participants, tutors i direcció dels Centres per la seva implicació en aquest projecte. |

Vols que la teva festa sigui sostenible?

A les festes de l'escola o barri, a les festes majors, les fires i els concerts, cada cop s'hi veuen més iniciatives adreçades a fer d'aquestes celebracions esdeveniments respectuosos amb el medi ambient. Així, gots reutilitzables, contenidors per a recollida selectiva, foment del transport col·lectiu, entre moltes altres iniciatives, de mica en mica van guanyant terreny a la disbauxa consumista que es va anar generalitzant al llarg del segle XX.

Però has pensat que també a casa pots fer una festa una mica més sostenible? Els aniversaris, les revetlles, el Nadal o les castanyades són bones oportunitats per fer-ne la prova. Et donem quatre idees per posar-les en pràctica.

La convocatòria

- Fes servir el telèfon o el correu electrònic per convidar la gent.
- Si vols enviar invitacions de paper, que siguin de paper o cartró reciclat, o bé fes-les tu mateix amb material que tingues per casa.
- Informa sobre com arribar a casa teva en transport públic o posa en contacte els convidats que vinguin de la mateixa zona perquè comparteixin cotxe.

Els envasos i embolcalls d'un sol ús són la causa principal de l'augment de la quantitat de residus. El 50% del volum de la brossa són residus innecessaris i fàcilment evitables. Recorda que el millor residu és el que no es produeix!

La beguda i el menjar

- Agafa un cabàs o un carretó per anar a comprar el que faci falta. No tornis a casa amb una pila de bosses de plàstic!
- Per reduir residus, evita els envasos d'un sol ús:
  - Compra les begudes en envasos de vidre, l'envàs reutilitzable per excel·lència!
  - Retorna als porrons, les bótes i els cànirs!
  - Prepara les begudes en recipients grans i serveix-les amb un cullerot.

- I si no pots evitar algun envàs d'un sol ús, que sigui ben gran. Però, insistim, res de brics individuals o llaunes!
- No compres menjars amb molts embolcalls. De fet, com més casolà sigui el menjar, menys residus generarem.
- Pensa que hi ha molts productes procedents del comerç just al nostre abast. La festa, a més de divertida, també pot ser solidària.
- Preferiblement, para una taula de les de tota la vida: utilitza vaixel·la i gots

clàssics, i estovalles i tovallons de roba. Si en sou molts, compra els tovallons de material reciclat i vaixel·les compostables, que es llençen amb la matèria orgànica.

Els guarniments i la gresca

- Aprofita materials que tinguis a casa per elaborar els ornaments. La imaginació al poder!
- I si els compres, intenta que estiguin elaborats a partir de materials reciclats i que et durin per a moltes més vegades.

Hi ha molts productes procedents del comerç just al nostre abast. La festa, a més de divertida, també pot ser solidària.

- Anima't a fer jocs per als nens a partir dels residus generats durant la preparació de la festa o fes-ne joguines (tens suggeriments a les adreces d'interès, més avall).

I per acabar...

Fes que tothom col·labori a llençar cada residu al cubell de **reciclatge** que toca: matèria orgànica, envasos (plàstics, metàl·lics), paper i cartró, i vidre. I si no tens por de fer-te massa pesat, aprofita l'ocasió per fer una mica de classe de sensibilització!

Tot plegat, pot ser divertit i tot, i el nostre exemple pot engrescar familiars i amics a incorporar alguna d'aquestes pràctiques. Accepteu el repte, tots en sortirem beneficiats!

A la **Guia d'educació ambiental n. 6: Les festes més sostenibles**, elaborada per l'Ajuntament de Barcelona, d'on hem extret aquestes propostes, hi trobaràs molta més informació sobre com organitzar tot tipus de festes sostenibles. **Adreces d'interès:** Centre de Recursos Barcelona Sostenible: Nil Fabra, 20, 08012 Barcelona, Tel. 93 237 47 43 / **Agenda 21 de Barcelona:** www.bcn.cat/agenda21 / **Vaixelles i bosses compostables:** Ecrac: www.ecrac.8m.com / **Espectacles sostenibles:** Pallassos Perillassos (diverteixen fent espectacles d'educació ambiental) www.perillassos.com / Gargot de Joc (Guixot 8) www.guixotde8.com / **Jocs amb residus:** Agenda 21 escolar: www.bcn.es/agenda21/a21escolar/documents/RecullRecursos/RecullJocs.pdf / Martínez, A. No lo tires ¡Juega! Juguetes con materiales usados. Barcelona: Editorial Didaco, 1996. / Sher, B. Juegos estupendos con juguetes improvisados. Barcelona: Ediciones Martínez Roca, 1996. / **El Zoo de Barcelona és firmant del Compromís ciutadà per la sostenibilitat - Agenda 21 de Barcelona.**

Els nostres animals

**UN MONSTRE
NOU AL ZOO**

Es tracta de la primera cria de monstre de Gila que ha nascut al nostre Zoo. El monstre de Gila (*Heloderma suspectum*) és una de les dues úniques espècies de llangardaixos verinosos que hi ha al món i es troba en perill d'extinció. Per això estem tan contents amb aquest naixement, i creiem que en el futur podrem repetir l'experiència.

La cria de monstre de Gila va néixer el passat dia 28 d'octubre, després de 130 dies d'incubació. La seva mida va ser de 16,5 cm, i pesava 36,3 grams, és a dir, una mida força considerable si tenim en compte que la dels adults de l'espècie és d'uns 35-50 cm. El monstre de Gila és originari dels deserts de Sonora i Chihuahua, a Nord-amèrica. És una de les dues úniques espècies verinoses de llangardaixos que existeixen i s'alimen-

EL ZOOS EUROPEUS HAN DUT A TERME UN PROGRAMA DE MANTENIMENT I REPRODUCCIÓ EN CAPTIVITAT DIRIGIT A AQUESTA ESPÈCIE

ta de petits vertebrats, com rosegadors i pollets.

La pèrdua i degradació del seu hàbitat a causa de l'acció de l'agricultura, la ramaderia i la urbanització han minvat les seves poblacions i l'han fet escassejar en moltes zones on fins fa poc temps era abundant. Per aquesta raó la UICN el cataloga com a espècie VULNERABLE en el seu llibre roig d'animals en perill d'extinció. El zoos europeus, conscients d'aquesta problemàtica, han dut a terme una EEP (programa de manteniment i reproducció en captivitat) dirigit a aquesta espècie, la qual incloïa una guia de maneig i un acurat control dels animals que es troben a les seves instal·lacions.

Aconseguir la reproducció d'aquests saures a les nostres dependències no ha estat una feina fàcil per a l'equip del Terrari. En primer lloc, els vam habilitar una nova instal·lació a la sala d'exhibi-

ACONSEGUIR LA REPRODUCCIÓ D'AQUESTS SAURES A LES NOSTRES DEPENDÈNCIES NO HA ESTAT UNA FEINA FÀCIL

DE TOTS ELS OUS, NOMÉS UN VA SORTIR ENDAVANT. LA RESTA NO EREN FÈRTILS

ció que reproduceix de forma fidedigna les condicions de vida del desert de Sonora. Però per facilitar la hivernació, imprescindible per al compliment del cicle sexual, de desembre a mitjans de març, se'ls va mantenir en una sala especial a temperatures d'entre 8-14°C, on van deixar d'alimentar-se i es van mantenir en estat letàrgic.

A principi de maig vam ajuntar el mascle amb les dues femelles (de fet és l'únic període en el qual ambdós sexes estaran plegats) i tot seguit es va produir el festeig i la còpula. Després de separar de nou el mascle, vam anar controlant l'augment de pes de les femelles i, quan vam notar que ja estaven llestes, vam condicionar un racó amb terra humida per facilitar la posta d'ous.

Els ous van ser retirats i incubats en vermiculita a una temperatura de 28°C. Les postes es van produir el 17 de juny i l'1 de juliol, i van ser de cinc i dos ous,

respectivament, amb un pes mitjà de 40 g per ou. D'aquests, només un dels corresponents a la primera posta va sortir endavant, la resta no eren fèrtils. Aquest baix índex de fertilitat s'explica pel fet que les femelles eren primerenques i molt joves, ja que només tenien dos anys.

Creiem que tot això només és el principi i que en els propers anys repetirem amb escreix l'èxit que representa aquest naixement per al programa de cria europeu. |

Activitats 2008

GENER
FEBRER
MARÇ

Matins al zoo

Per a nens i nenes de 4 a 11 anys.

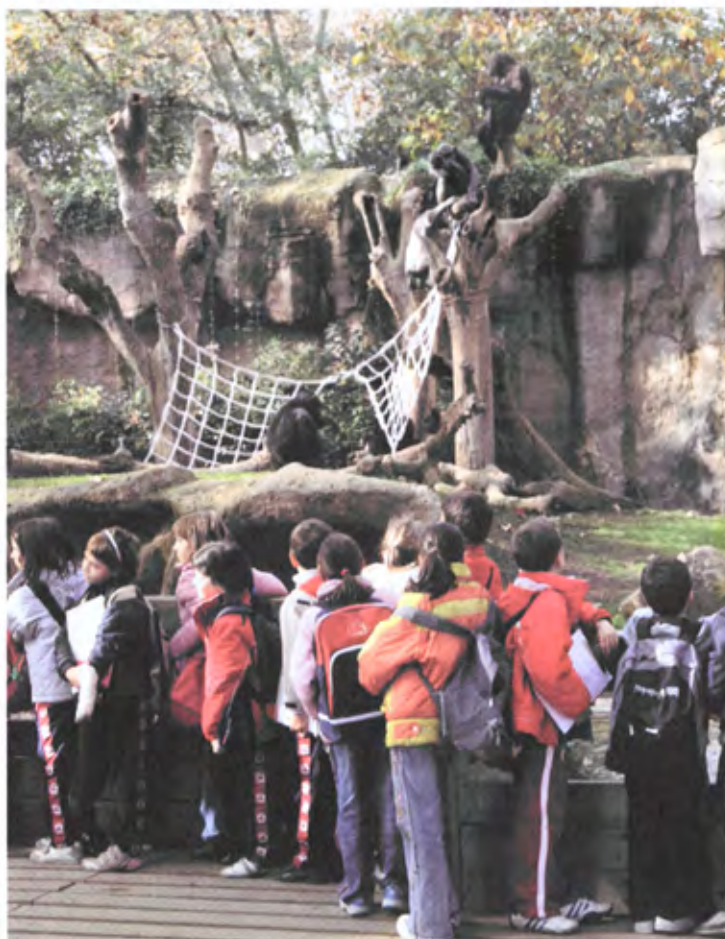
Per gaudir dels animals del Zoo, preparem un seguit d'activitats per al matí de dissabte.

Els nens i nenes estaran acompanyats en tot moment dels educadors i voluntaris del Zoo. Rebran un quadern de treball i faran alguna activitat amb els animals que anirà variant segons el tema del dia.

Calendari d'activitats

12 de gener	L'entrenament dels dofins
19 de gener	Lleons i família
26 de gener	Tortugues, serps i llangardaixos
2 de febrer	El veterinari del Zoo
9 de febrer	Els nostres dofins
16 de febrer	La crisi dels amfibis
23 de febrer	Caimans i cocodrils
1 de març	Coneix els lleons marins i els dofins
8 de març	Dels goril·les als titins
15 de març	Elefants i altres herbívors
29 de març	L'entrenament dels dofins
5 d'abril	Les cries del Zoo
🕒	dissabtes de 10 h a 13 h.
€	15,40 € per als socis del Zoo-Club 22,30 € per als no-socis del Zoo-Club

Abonament trimestral 4 Matins al Zoo: 46,25 € (només per als socis del Zoo-Club). Inscripcions fins al dimecres anterior a l'activitat. Places limitades.

Matins Familiars

Per a les famílies.

Grans i petits podran gaudir d'una visita sorprenent i enriquidora. Acompanyats d'un educador descobrirem aspectes del nostre Zoo no visibles per al públic.

Calendari d'activitats

13 i 27 de gener	Els animals de la sabana africana
10 i 24 de febrer	El Zoo portes endins
9 i 30 de març	Coneix els lleons marins i els dofins
13 d'abril	La crisi dels amfibis
🕒	diumenges de 10 h a 12.30 h.
€	Família sòcia del Zoo-Club: 25,00 € per família (inclou 2 adults i 2 infants). Suplement de 7,00 € per nen a partir del tercer. Família no sòcia del Zoo-Club: 50,00 € per família (inclou 2 adults i 2 infants). Suplement de 10,00 € per nen a partir del tercer.

Inscripcions fins al dimecres anterior a l'activitat. Places limitades.

Casals de Zoologia

Setmana Santa

Per a nens i nenes de 5 a 14 anys.

Cursets preparats perquè durant les vacances escolars els nens i nenes gaudeixin del lleure al Parc Zoològic de Barcelona. Acompanyats sempre dels educadors i voluntaris del Zoo, combinen estones de treball i de descoberta amb d'altres de contacte amb els animals. Prepararan i donaran menjar a algun animal, visitaran unes quantes instal·lacions interiors i fins i tot podran acaronar alguns dels nostres hostes.

Programa

17,18,19 i 20 de març de 2008	Ponis i cavalls (de 5 a 8 anys)
	La granja del Zoo (de 5 a 7 anys)
	Cries i cadells del Zoo (de 5 a 14 anys; es fan grups per edats)
🕒	de 9 h a 16 h.
€	138,20€ per als socis del Zoo-Club i per a famílies nombroses que no siguin sòcies del Zoo-Club 153,20€ per als no-socis del Zoo-Club

Les hores de permanència són de 8 h a 9 h i de 16 h a 17 h. Preu: 3,70 €/hora. Places limitades. Informeu-vos de les condicions d'inscripció i dels descomptes que us oferim.

Festes d'aniversari

Per a nens i nenes i persones adultes.

Una festa diferent i inoblidable.

Inclou l'esmorzar i el pastís d'aniversari, la felicitació dels dofins i la visita a d'altres animals acompanyats d'un educador que us guiarà pel Zoo.

- El nombre mínim d'assistents per festa és de 10 persones.
- Se'n fan per a totes les edats.
- Sol·liciteu la reserva al més aviat possible.

🕒 dissabtes i diumenges de 10.30 h a 13 h.

€ 19,65 € per als socis del Zoo-Club
23,40 € per als no-socis del Zoo-Club

Reserva de les activitats

Estem preparant un sistema informàtic de reserves per a totes les activitats. Consulteu les condicions a:

www.zoobarcelona.com

Per a més informació:

Departament d'Educació del Zoo
Passeig de Circumval·lació, 3 · 08003 Barcelona
Telèfon: 93 225 67 87 / Fax: 93 225 25 63

Horari de secretaria:

De dilluns a divendres: 9 h a 13.30 h i de 15 h a 16.30 h.
Dissabtes i diumenges: de 10 h a 13 h.

Cursos 2008

Departament d'Educació del Zoo de Barcelona

Curs de Primatologia

"Endinsa't en el món dels primats"

Del 29 de Febrer al 29 de Març de 2008

El Zoo organitza cursos universitaris perquè t'endinsis en el món de la primatologia.

Algunes universitats et donaran crèdits de lliure elecció

Horari de les classes:

Dies laborables: de 19 a 21 h

Dissabtes: de 9 a 14 h

Preu del Curs:

180 € per els NO socis

154 € per als socis i estudiants

Classes, inscripcions i informació:

Departament d'Educació del Parc Zoològic de Barcelona

Passeig de la Circumval·lació, 3 - 08003 Barcelona

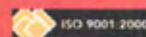
Telèfon: 93 225 67 87

Horari de Secretaria:

De dilluns a divendres: 9 a 13.30 h i de 15 a 16.30 h

Dissabtes i diumenges de 10 a 13 h

...i aquest estiu amb
els cursos de 10 h
apreneu amb
nosaltres sobre
els animals!!
**NO US HO
PODEU PERDRE!**

B:SM Barcelona
de Serveis
Municipals

TAPIR AMAZÒNIC

Tapirus terrestris

CLASSIFICACIÓ

Classe	Mamífers
Ordre	Perissodàctils
Família	Tapírids
Gènere	<i>Tapirus</i>
Espècie	<i>terrestris</i>

DADES BIOLÒGIQUES

Pes:	180 - 250 kg
Llargària:	176 - 215 cm
Gestació:	385 - 412 dies
Nombre de cries	1
Pes en néixer	4 - 7,5 kg
Longevitat	més de 30 anys
Reproducció	vivípara
Alimentació	herbívor
Vida social	solitària

ECOLOGIA

Distribució: El tapir amazònic ocupa bona part de l'Amèrica del Sud, des de Colòmbia i Veneçuela fins al Paraguai, el sud del Brasil i el nord de l'Argentina, sempre a l'est de la serralada dels Andes.

Hàbitat: Viu a les selves plujoses i a les situades a les vores de pantans i rius, des del nivell del mar fins als 1700 m. d'alçada. Se l'acostuma a trobar sempre a prop de l'aigua, ja que és un bon nedador.

TAPIR AMAZÒNIC

Tapirus terrestris

SITUACIÓ DE L'ESPÈCIE

Encara que és l'espècie de tapir més comuna de les quatre que existeixen al món, les seves poblacions es troben en regressió en moltes regions de l'Amèrica del Sud a causa de la caça per obtenir-ne la carn i, principalment, per la destrucció de les selves i boscos en els quals habita.

Segons les llistes vermelles de la UICN (Unió Internacional per a la Conservació de la Natura), preparades per la Comissió de la Supervivència d'Espècies, la situació del tapir *Tapirus terrestris* és d'espècie **VULNERABLE**.

Dossier

2008, L'ANY DE LA GRANOTA

L'EAZA ha declarat l'any 2008 com l'any de la granota. La campanya anual de la institució que engloba els zoològics arriba en un bon moment, per tal com els amfibis estan travessant una situació de crisi i gairebé la meitat de les espècies es troben en perill d'extinció.

Les poblacions mundials d'amfibis estan minvant arreu, després de 360 milions d'anys poblant el nostre planeta. D'un terç a la meitat de les espècies poden desaparèixer en un futur immediat. Per fer-nos una idea de les dimensions d'aquesta crisi cal pensar que per cada ocell o mamífer a prop de l'extinció, hi ha tres amfibis en situació de risc.

D'UN TERÇ A LA MEITAT DE LES ESPÈCIES D'AMFIBIS PODEN DESAPARÈIXER EN UN FUTUR IMMEDIAT

Els amfibis estan extremadament afectats per la pèrdua d'hàbitats, el canvi climàtic, la recol·lecció per convertir-los en mascotes, la pol·lució i els insecticides. Però potser l'enemic més terrible que tenen enguany les granotes sigui les noves malalties, sobretot les causades per un fong del grup dels quítrids que transmet una patologia originària de Sud-àfrica. Aquesta malaltia s'ha escampat els darrers 50 anys per tot el planeta malmetent les poblacions de centenars d'espècies. Segons totes les investigacions efectuades, el canvi climàtic que està sofrint el nostre planeta ha facilitat l'extensió d'aquest nou flagell. Les condicions climàtiques canviants provoquen un fort estrès a les poblacions, la qual cosa facilita l'acció patològica del fong.

amphibian ark
2008 YEAR OF THE FROG

Ja fa anys que la comunitat científica internacional va donant la veu d'alarma, i enguany institucions tan prestigioses com la UICN, la WAZA o la CBEG, entre d'altres, han creat l'AMPHIBIAN ARK (AARK), que té com a finalitat rescatar les espècies que actualment no podem protegir en llibertat i reubicar-les en llocs segurs. Així se n'assegurarà la reproducció durant generacions fins que sigui possible la reintroducció al seu medi un cop hagin estat neutralitzats els perills que n'amenacen la supervivència.

ELS GRIPAUS I LES GRANOTES SOVINT HAN ESTAT MENYSPREATS I S'HA IGNORAT EL SEU PAPER IMPORTANT EN L'ECOSISTEMA

Les finalitats principals de la campanya són:

- Donar a conèixer la greu problemàtica global dels amfibis que està portant a l'extinció de centenars d'espècies.
- Conscienciar el públic sobre la importància dels amfibis. Els gripaus i les granotes sovint han estat menyspreats i moltes vegades s'ha ignorat el seu paper important en l'ecosistema. Des del punt de vista de la cultura, la seva importància és indubtable. En els contes infantils tenen un protagonisme principal. Tots hem crescut amb els amfibis al nostre entorn i tenim l'obligació d'assegurar que les properes generacions puguin gaudir-ne.
- Obtenir fons per finançar les activitats de l'AARK. Les fites són ambicioses i per poder aconseguir-les cal tot el suport econòmic possible.

EL COMPROMÍS DEL ZOO

El Zoo de Barcelona s'ha sumat amb entusiasme a la iniciativa del Zoos d'arreu del món i ha preparat tota una sèrie d'actuacions a favor dels amfibis per assolir les fites d'aquesta gran campanya:

- 1 De forma semblant a com s'ha vingut fent en altres campanyes anuals de l'EAZA, es col·locaran guardioles per recaptar fons.
- 2 Es millorarà i ampliarà l'exposició d'amfibis al nostre Zoo. Es crearan noves àrees expositives amb abundant retolació sobre la situació dels amfibis i sobre la campanya i la feina que realitza la nostre institució.
- 3 Seguirem participant en el Programa de recuperació del ferreret (*Alytes muletensis*), iniciativa emblemàtica que avui es posa com a exemple a seguir per a totes les espècies d'amfibis.
- 4 Ens hem incorporat a nous programes de recuperació que tot just ara comencen a arrencar, com són els de la granota gegant de l'illa de Montserrat (*Leptodactylus fallax*), el de la granota daurada de Madagascar (*Mantella aurantiaca*) o el de la granota de punta de fletxa (*Dendrobates azureus*). També tenim la intenció de participar en la cria en captivitat del tritó del Montseny (*Colotriton arnoldi*).
- 5 La cria d'aquestes espècies d'amfibis mitjançant plans de recuperació en marxa necessita instal·lacions amb unes condicions especials d'higiene i bioseguretat. Per tant, es construiran noves instal·lacions que compleixin les normes més estrictes en la matèria.
- 6 El Zoo també mostra un gran interès a protegir els amfibis que espontàniament viuen a les nostres instal·lacions: granotes (*Rana perezi*), tòtils (*Alytes obstetricans*) i reinetes (*Hyla meridionalis*). Per aquest motiu, aquest any es construirà una bassa natural per assegurar-ne la supervivència al parc.

Manel Aresté
Conservador del Terrari

Ulmus minor

L'om

Arbre de capçada ovalada, amb les fulles petites, gruixudes i de color verd fosc brillant. L'om és un arbre caducifoli que pot assolir fins a 30m d'alçada. Les seves fulles tenen el pecíol curt. Són ovalades, dentades i asimètriques. Curiosament, els seus fruits apareixen en gran quantitat abans que les fulles i tenen una forma alada que els permet dispersar-se gràcies a l'acció del vent. El seu tronc té unes rugositats que arriben fins a les puntes de les branques, cosa que li dona un aspecte inconfusible. L'om creix isolat, o en bosquets anomenats omedes, amb un sotabosc d'arbusts caducifolis com l'arç blanc o lianes com les heures.

Sabieu que...

Les poblacions europees s'han reduït de forma dràstica a causa de la grafiosi, una malaltia causada per un fong que està accelerant l'extinció de l'espècie. El fong *Ceratocystis ulmi* va aparèixer a Europa procedent del continent asiàtic. La

Floració	primavera
Color de la flor	marró
Fructificació	tardor
Color fruit	marró
Hàbitat	zones humides de boscos caducifolis

primera gran crisi va ser l'any 1921 a Holanda, mentre que a la Península Ibèrica es va introduir a la dècada dels vuitanta. Les espores del fong es desenvolupen en els vasos conductors de la saba i, a través d'ella, es difonen per tot l'arbre i li causen la mort. Un petit coleòpter, concretament una espècie d'escarabat (*Scolytus scolytus*) que s'alimenta de les fulles i la fusta, exerceix de portador i disseminador del fong que transmet la malaltia a l'arbre. Els arbres també poden encomanar-se-la per les arrels dels arbres veïns. D'altra banda, l'escorça de l'om s'ha fet servir per les seves propietats astringents, ja que ajuda en casos de diarrea, disenteria i també en malalties de la pell. Així mateix, la fusta d'om és molt apreciada per la seva duresa i resistència a la humitat.

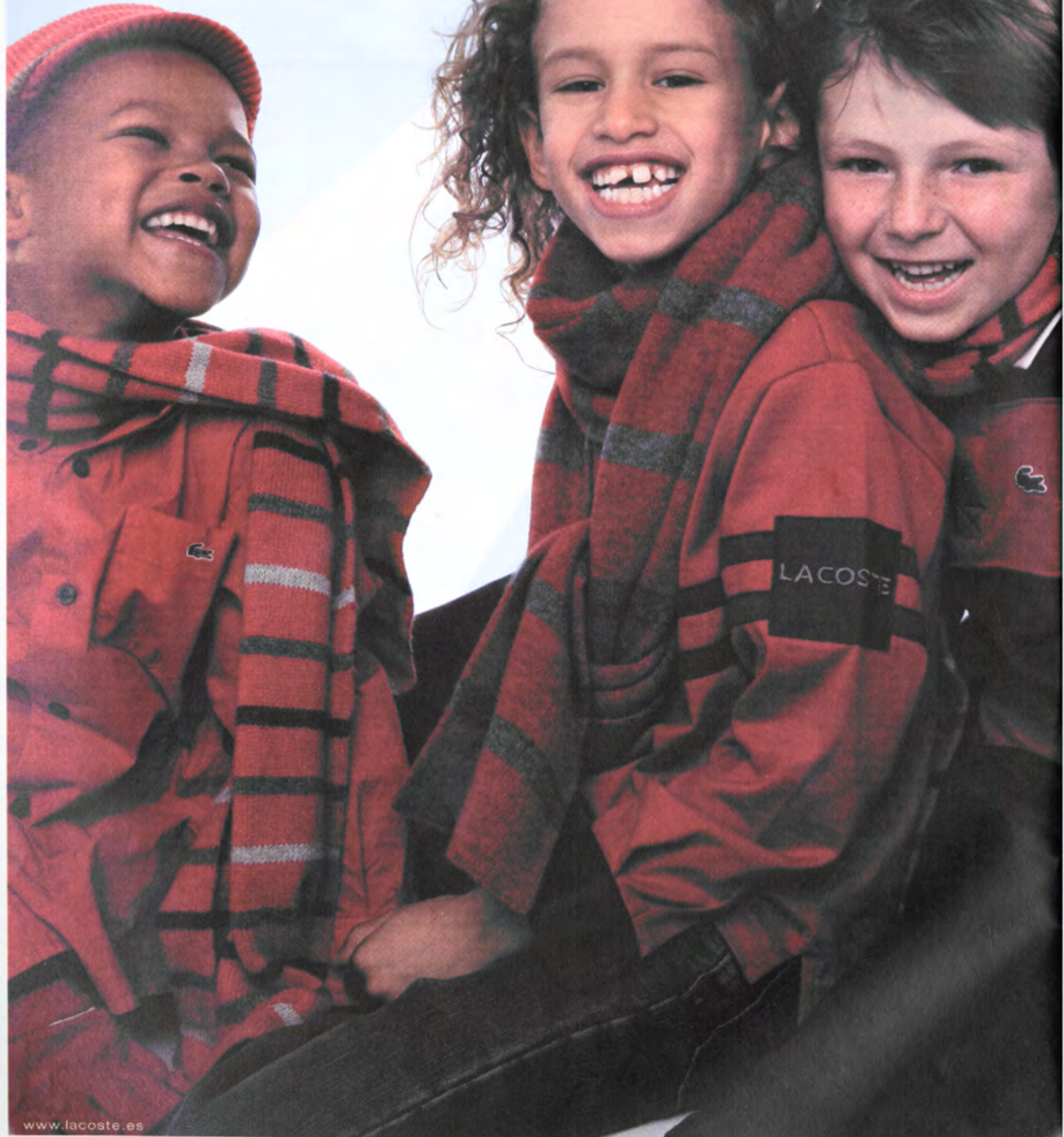
On són?

Al Parc Zoològic hi havia força oms, però la mortaldat produïda per la grafiosi els ha anat aniquilant, ja que, malauradament, no s'ha descobert cap solució queaturi aquesta malaltia. A veure si en podeu trobar algun. |

LACOSTE

un peu d'air sur terre

Reportatge

ERIÇONS

ALS JARDINS DEL ZOO

«Eriçons al bell mig de Barcelona? Als jardins del Zoològic...? Això és impossible!». Aquesta era una de les respostes més habituals a les nostres sospites. Però tots els indicis apuntaven que «existia una població estable d'eriçons que vivia en les instal·lacions del Zoo».

En els darrers anys s'havien anant recopilant dins les instal·lacions del Zoo una gran quantitat de cites d'eriçons, concretament d'eriçó fosc (*Erinaceus europaeus*), una de les dues espècies amb distribució a Catalunya. De vegades es tractava d'un albirament directe, d'altres es podien trobar rastres de l'activitat d'aquests petits insectívors (des de femtes o restes de menjar fins a possibles nius o pues). En un principi vam creure que aquestes cites eren accidentals o anecdòtiques, ja que els individus podien haver estat animals de particulars, escapats o alliberats al Parc de la Ciutadella. Però l'augment i la regularitat amb la qual van seguir fluint les notícies i les cites d'eriçons dins el Parc ens van fer descartar que fossin fruit d'una suposada acció de l'home (no coneguda ni demostrada). La confirmació de diverses cites de reproducció d'eriçons als jardins del Zoo no va fer més que reforçar aquesta idea: l'existència d'una població d'eriçons estable i consolidada a la ciutat de Barcelona, als jardins del Zoològic.

PER TRACTAR-SE D'UN ANIMAL D'ACTIVITAT PRINCIPALMENT CREPUSCULAR I NOCTURNA, TOTES LES TASQUES S'HAVIEN DE REALITZAR DURANT LA NIT

Quina és la mida d'aquesta singular població? Hi ha diferències ecològiques i de comportament entre els eriçons de camp i els de ciutat? Quins territoris habiten? En quina època es reproduïxen? Per tal d'estudiar i donar resposta a les preguntes i dubtes que anaven sorgint, l'**Equip Verd del Zoo de Barcelona**, amb la col·laboració de l'**associació Galanthus**, engegà el passat mes de juny un procés de seguiment, registre i marcatge de la població d'erions del Zoo.

Seguiment i registre

Aquestes tasques comporten una sèrie de problemes derivats de la mateixa ecologia dels animals estudiats. Cal recordar que els eriçons són uns animals insectívors que tendeixen a hivernar o disminuir la seva activitat com a mínim des de mitjan octubre fins a principi de març, sempre depenent de la temperatura ambiental i la disponibilitat d'aliment.

UN MAL GEST O UNA ACTUACIÓ RÀPIDA I POC MESURADA CONVERTIRIA L'ESPANTADÍS ANIMAL EN UNA BOLETA DE PUNXES INFRANQUEJABLE

A més, i per tractar-se d'un animal d'activitat principalment crepuscular i nocturna, totes les tasques s'havien de realitzar durant la nit. L'interval de temps, tot i variar sensiblement depenent de la temperatura, sempre fou de nou de la nit fins a dos quarts de set de la matinada. L'ús de llots i frontals es va fer indispensable per a la realització del seguiment. Per començar la cerca, el grup de treball, format per quasi una vintena de voluntaris, va realitzar una sèrie de batudes en diferents àrees del Parc, sempre intercomunicats via walkie-talkie o mòbil. D'aquesta manera un albirament podia ser comunicat ràpidament al cap de grup.

Un cop es produïa una cita, el procés de registre era força senzill. Primer havíem d'immobilitzar l'individu. Aquest procés s'havia de fer amb compte, ja que per registrar-lo correctament, calia indicar, entre d'altres dades, el sexe de l'animal.

Per realitzar aquesta comprovació era indispensable observar-li la zona genital, situada a la zona ventral. Un mal gest o una actuació ràpida i poc mesurada convertiria l'espantadís animal en una boleta de punxes infranquejable. Per evitar aquesta situació havíem de capturar l'animal agafant-lo per les potes del darrere i estirant-les-hi de manera que evitéssim la possibilitat que s'emboicallés amb el seu propi cos. Un cop fet això i inclinant l'animal amb les potes del darrere estirades, podíem veure-li el sexe amb força facilitat. Després d'identificar-los, es registrava l'hora i el lloc exactes de la captura i les condicions ambientals.

Marcatge dels animals

Després d'aquest procés venia el de marcatge dels individus. Les marques identificatives, les realitzàvem amb pintura no corrosiva i no tòxica, a la part dorsal de l'animal, en quatre llocs dife-

LA FEMELLA, BATEJADA COM A GALA, VA DONAR A LLUM QUATRES PETITS QUE ENS VAN FER PASSAR MOMENTS INOBLIDABLES

rents, extremitats anteriors esquerres i dretes, i extremitats posteriors esquerres i dretes, sempre amb marques circulars de diferents colors. Un cop marcat, només calia alliberar l'erícion i, amb sort, tornar-lo a trobar en una altra ocasió o, com en molts casos, la mateixa nit, però en un lloc diferent del Parc. De fet, aquest punt era força interessant, ja que ens donava una informació valuosíssima sobre la seva capacitat de desplaçament dins el Parc.

Una femella, la Gala

Durant l'estudi també es va marcar una femella, batejada com a Gala, amb un radiotransmissor, per tal de poder-la seguir i extreure'n dades dels moviments i horaris. Aquestes dades ens permetrien conèixer-ne una mica millor el ritme vital, l'ecologia, els desplaçaments i l'abast real del seu territori. Gala va donar a llum quatre petits que ens van fer passar moments inoblidables.

MITJANÇANT EL MÈTODE DE LA CAPTURA I RECAPTURA DELS ANIMALS JA MARCATS VAM ESTIMAR QUE HI DEU HAVER UNA POBLACIÓ DE 38 ERIÇONS DISTRIBUÏTS EN DIFERENTS ZONES DEL PARC

Mitjançant el mètode de la captura i recaptura dels animals ja marcats vam estimar una població de 38 eriçons al Zoològic, distribuïts en diferents zones del Parc. L'eriçó es troba protegit a tot Catalunya, però fins ara a Barcelona, mai s'havia citat el jardí estrictament urbà com a hàbitat. Per tant, tenir eriçons al jardí del nostre Parc és tot un privilegi i una gran responsabilitat per la seva exclusivitat, única en el seu gènere.

Participants del projecte d'eriçons:

Rafa Gonzalez, Alex Mascarell, Eli Mora, Rosana Gallego, Maribel Moragas, Juan Ureña, Ana Suarez, Aurora Pazos, Bibiana Martín, Juanfe de La Malla, Airi, Núria Moreno, Anabel Soriano, Albert Pamies, Jonatan Romero, Sergi García (Galanthus, assessorament en radio-seguiment), Rafel Cebrian, Damià Gibernet i Maria Josep Virgos (logística i coordinadors Equip Verd) i Josep García (coordinador del projecte).

Agraïments

És de justícia fer esment del col·lectiu de treballadors del Zoo per la seva generosa col·laboració a l'hora de comunicar qualsevol notícia o albirament d'eriçons pel recinte. Ha estat, sens dubte, un projecte de tots. Moltes gràcies companys.

Rosmarinus officinalis

El Romaní

Hi ha algú que no conegui el romaní, aquest arbust mediterrani que fa tan bona olor?

El que potser no sabeu, però, és que el seu nom vol dir rosada marina, ja que viu molt a prop del mar.

Aquesta planta, que normalment fa de 50 a 80 cm, pot arribar als 2 m d'altura. Es manté verda tot l'any i té unes fulles petites, abundants, dures i lineals. La zona en què aquestes s'ajunten amb la tija és on neixen les flors, que poden ser de color blau-violet o blanquinós. El període de floració és tant a la primavera com a la tardor.

Creix a molts tipus de sòls, sobretot en els àrids, secs, calcaris i ben drenats, però defuig els terres argilosos i els molt compactes. Viu a la regió mediterrània del sud d'Europa i del nord d'Àfrica. A la península Ibèrica només escasseja en punts del nord i del nord-est. En canvi, sovinteja molt a les terres baixes de clima càlid.

Sabeu que...

El romaní té infinitat de propietats medicinals: és un bon reconstituent, pels efectes que produeix sobre el sistema nerviós i circulatori. Està recomanat en casos d'astènia i convalescències, ja que augmenta lleugerament la pressió sanguínia. La infusió de romaní és anti-espasmòdica, diürètica i colagoga (estimula la secreció biliar). A més, enforteix i depura el fetge. També va molt bé per a l'aparell respiratori i per a la pell, perquè soluciona casos de dermatitis.

És un condiment imprescindible per donar un toc mediterrani a molts plats, i si el posem dins d'una bosseta de roba, ens perfumarà la casa.

La primavera i l'estiu són les millors èpoques per recol·lectar romaní. Les fulles i les flors s'han d'assecar a l'ombra en un lloc ben sec i fosc. Després es poden guardar en un pot de vidre, lluny de la humitat i de la llum del sol.

Al zoo hi ha força romaní, no us costarà trobar-ne. Ens agrada plantar-ne al costat de bancs i taules on passeu alguna estona reposant, així en podeu gaudir de l'aroma com si fóssiu al camp.

Mª Neus Miró i Torrent
Llicenciada en farmàcia i biologia

PER A QUÈ SERVEIX UN QUADERN DE CAMP?

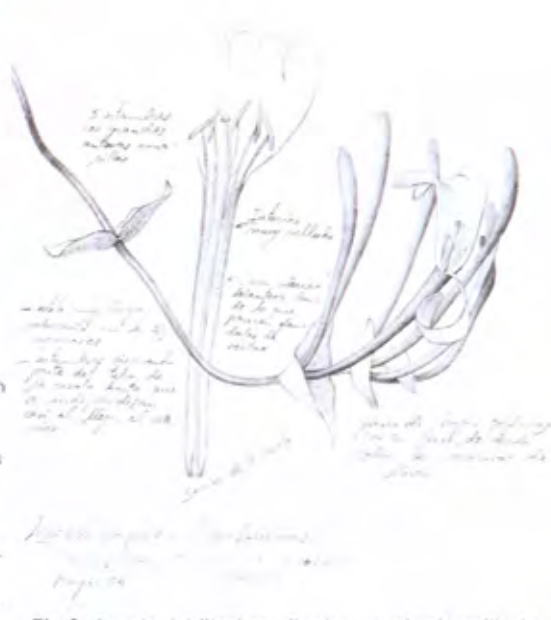
Quin motiu i quina finalitat ens porten a dibuixar allò que veiem al camp? Per descomptat, que ho fem perquè ens diverteix, però també perquè en aquests dibuixos fixem el que hem vist i après, amb la qual cosa reforcem més en la nostra memòria el coneixement i el plaer. Dibuixar és, fonamentalment, observar. Quan dibuixem un ocell situat davant nostre, passem de veure'l i prou a realitzar una tasca d'observació estructurada, tot intel·lectualitzant el que contemplem davant l'exigència de plasmar-ho sobre el paper. Amb aquesta nova exigència descobrirem aspectes que fins aleshores se'ns escapaven. I com ho fem? Doncs amb tota l'espontaneïtat, a mesura que ens vagi sorgint, sense exigir-nos èxits estètics que ja apareixeran amb la pràctica, i sabent que al final allò que ens importarà més serà una

bona col·lecció d'observacions interessants. Es pot començar observant i dibuixant plantes, que ens ofereixen una infinitat de belles i curioses morfologies i, a més, romanen quietes i al nostre abast per ser analitzades minuciosament. Hom pot passar hores molt felices interpretant i explicant amb els seus dibuixos l'enigmàtica disposició dels òrgans d'una flor. I per satisfer aquesta curiositat només necessitem tranquil·litat i concentració, ja que encara que siguem molt lents dibuixant, això no suposarà cap mena d'inconvenient.

Dibuixar animals presenta un grau de dificultat més elevat, per la seva mobilitat. Al principi hauríeu de buscar animals grans i tranquils per anar-vos acostumant als models mòbils. De fet, l'únic estratagema per captar la postura fugaç d'un animal o un gest de breus instants és el dibuix ràpid, preferiblement a llapis de grafit tou o retolador negre, el qual ja prendrà forma

Fig 1. Apunts de camp que em van permetre conèixer els gallets (*Serapias parviflora*), una orquídia dels aiguamolls del delta del Llobregat. Llapis de grafit. Dibuixos definitius de la planta i les flors. Aquarel·la.

Fig 2. Apunts del lligabosc (*Lonicera implexa*), realitzats amb el mateix fi durant un matí preciós de primavera a Col·lerola. Llapis de grafit.

Fig 3. Dibuix definitiu de l'abellarol (*Merops apiaster*), per a una col·lecció de fitxes identificatives. Per centrar més l'atenció en les característiques de l'ocell, el fons es va reduir a una senzilla branca. Aquarel·la.

Fig 4. En aquest dibuix del corricol camanegre (*Charadrius alexandrinus*), el fons té un gran protagonisme, indica detalladament com és el racó de la platja on aquesta au litoral cria. Aquarel·la.

en pocs traços. I per a això cal practicar molt. No obstant, el Zoo ens brinda magnífiques oportunitats per contemplar llargament animals grans i petits. Jo he passat moltes hores amb el meu quadern en el nostre Zoo, ja que algunes il·lustracions que havia de realitzar han requerit aquesta observació pròxima i dinàmica que només l'animal viu pot oferir. I puc dir que n'he après molt i he tingut experiències formidables, que us recomano.

Però vegem alguna cosa més. A banda d'aquestes notes d'observació i anàlisi, podem afegir alguna cosa als nostres dibuixos: des d'un breu apunt que aporta informació sobre el mitjà, fins a un autèntic paisatge en el qual situarem el nostre model. En realitat aquests fons resulten més adequats en dibuixos definitius i no tant en les notes de camp, que estan concebudes més aviat com un treball previ, però la frontera entre una tasca i l'altra és difusa i el més important és que el nostre quadern de camp ens ajudi a passar-nos ho bé. **I**

Fig 5. Il·lustració del roqual boreal (*Balaenoptera borealis*) per a un llibre sobre mamífers ibèrics. Un tall adequat de la massa d'aigua ens permet mostrar tota la balena i al mateix temps ubicar-la en el seu mitjà. Tinta.

Fig 6. Notes de camp davant el recinte de les gaseles dorcas (*Gacella dorcas*) del Zoo de Barcelona. El dibuix ràpid és imprescindible amb animals tan nerviosos. Llapis de grafit.

Fig 7. Més dibuixos ràpids de les dorcas. Després de les ràpides línies generals, el grafit permet afegir algunes ombres que donen realisme. Llapis de grafit. I girates en moviment. El retolador negre permet dibuixar molt de pressa. Tinta.

Fig 8. Fa anys, vaig passar gairebé un matí sencer davant el recinte de les llúdries (*Lutra lutra*) del Zoo, intentant dibuixar aquests animals inquietants. Reconec que em tornaven boig amb els seus incessants moviments. Llapis de grafit.

Fig 9. Després d'aquella sessió esgotadora d'observació vaig escenificar la llúdria en la seva pesca diària. També havia pres notes detallades de l'entorn a través de la paret de vidre. En cap altre lloc hauria estat possible fer allò. Aquarel·la.

Eduardo Saiz
Bòleg i il·lustrador
esaizburgos@hotmail.com

BioDiverCiutat:

CONEIX I ESTIMA LA BIODIVERSITAT DE LA TEVA CIUTAT

A Barcelona hi ha més plantes i animals que no ens pensem i, a més, en els llocs més sorprenents. L'Institut Jane Goodall de Barcelona organitza BioDiverCiutat, un programa d'educació ambiental perquè els nens de 8 a 12 anys coneguin la fauna i flora urbanes i s'adonin de la importància de la seva conservació.

Com vas poder llegir en el número anterior de la revista ZooOh!, el Zoo de Barcelona ha acollit a les seves instal·lacions la seu espanyola de l'Institut Jane Goodall (www.janegoodall.es). L'Institut Jane Goodall és una organització sense ànim de lucre que té com a objectius motivar i donar l'oportunitat a cadascú de nosaltres d'actuar localment i global a favor de tots els éssers vius, en diverses àrees: creant ecosistemes saludables, promovent hàbitats sostenibles i educant noves generacions de ciutadans actius i compromesos a tot el Món. La seva fundadora, la Dra. Jane Goodall, és una primatòloga de prestigi mundial arran de la seva extensa dedicació a la investigació dels ximpanzés a Tanzània. A més de rebre diversos reconeixements com a defensora dels drets dels animals, les persones i el planeta on vivim, l'any 2003 fou guardonada amb el Premi Príncep d'Astúries d'Investigació, i actual-

AQUESTA INICIATIVA TÉ COM A OBJECTIU DONAR-LOS A CONÈIXER LA BIODIVERSITAT DE FAUNA I FLORA QUE ACULL LA CIUTAT ALS SEUS EDIFICIS, PARCS I JARDINS, I TAMBÉ EN ZONES INSOSPITADES

ment és Ambaixadora per la Pau de les Nacions Unides.

L'educació és un dels pilars fonamentals de l'Institut, que a través del programa educatiu *Roots&Shoots* (www.rootsandshoots.org) promou hàbits sostenibles i motiva les noves generacions a conèixer i respectar l'entorn en el qual vivim. Emmarcat dins de *Roots&Shoots*, aquest curs l'Institut inicia un ambiciós programa d'educació i sensibilització ambiental anomenat BioDiverCiutat.

Aquest programa està dirigit principalment a escolars de 8 a 12 anys, tot i que està obert al públic en general de qualsevol edat, i té com a objectiu donar a conèixer la biodiversitat de fauna i flora que acull la ciutat als seus edificis, parcs i jardins i també en zones insospitades. Arran d'aquesta descoberta, els joves prenen consciència del valor de la biodiversitat urbana, hi desenvolupen empatia i actuen en favor de la seva conservació.

BioDiverCiutat difon la biodiversitat urbana de manera amena. Consta de diverses línies d'acció, obertes a la participació de grups escolars i altres col·lectius interessats com famílies i esplais:

1. **Concurs fotogràfic mensual** sobre flora i fauna amb premis.
2. **Biofitxes:** Formació teòrica i fitxes didàctiques en format electrònic, per descarregar-se de la pàgina web, i en

Institut Jane Goodall

BIODIVERCIUTAT

roots&shoots
Programa de l'Institut Jane Goodall

format imprès, aparegudes en mitjans de comunicació escrits, per a les escoles interessades.

- 3. Ecosafaris:** Sessions d'activitats pràctiques de camp a Barcelona i Madrid, coorganitzades amb entitats o formadors especialitzats.
- 4. Ecoiniciatives:** Activitats proactives proposades pels mateixos grups participants, amb un premi estrella a les dues millors iniciatives de conservació de biodiversitat urbana (viatges a un parc natural de la península Ibèrica per a tot el grup i dos viatges al santuari de ximpanzés en llibertat a Gombe, Tanzània, seu de l'Institut, per als adults/professors responsables). Aquest premi serà lliurat per la Dra. Jane Goodall en persona.
- 5. Pàgina web interactiva** (www.biodiverciudad.org) amb jocs, minipèdia, mapes interactius, vídeos, suggeriments bibliogràfics i més material educatiu.

El programa BioDiverCiutat s'ha iniciat el 16 de novembre, durant la Setmana de la Ciència, amb l'activitat «Una nit al Zoo de Barcelona», amb tallers d'observació de fauna (ocells, eriçons i ratpenats) conduïts per l'Equip Verd i Galanthus. Aquesta sessió inaugural ha comptat amb la participació del Dr. Edward O. Wilson, expert mundial en biodiversitat, padri del programa educatiu BioDiverCiutat i Premi Internacional Catalunya 2007. La primera temporada

BIODIVERCIUTAT S'HA INICIAT AMB L'ACTIVITAT «UNA NIT AL ZOO DE BARCELONA», AMB TALLERS D'OBSERVACIÓ DE FAUNA (OCELLS, ERIÇONS I RATPENATS) CONDUÏTS PER L'EQUIP VERD I GALANTHUS

El programa BioDiverCiutat està patrocinat per:

Fundación Biodiversidad

Fundación Cultural

de BioDiverCiutat es clausurarà a principi de juny de 2008, en un acte durant el qual la Dra. Jane Goodall lliurarà els premis a les millors Ecoiniciatives. El Programa s'estendrà de novembre de 2007 fins a maig de 2008, amb especial incidència a Barcelona i Madrid.

Gràcies als patrocinadors, aquest programa és obert i gratuït per a totes les escoles, famílies i grups interessats, i s'hi poden posar en contacte a través de l'adreça de correu electrònic info@biodiverciudad.org o bé mitjançant l'adreça general de l'Institut:

Institut Jane Goodall
Parc Zoològic de Barcelona
Parc de la Ciutadella, s/n
08003 Barcelona
Tel. 93 225 67 80 (extensió 1555)
info@janegoodall.es
roots@janegoodall.es

Connecteu-vos al web www.biodiverciudad.org i participeu en totes les activitats programades. És una oportunitat única per descobrir la biodiversitat de la vostra ciutat de la mà de la Jane Goodall!

Josep Lluís Viladot
Institut Jane Goodall Espanya
Director Àrea Educativa Roots & Shoots

Adoptants

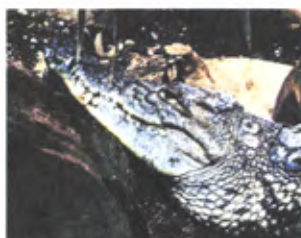
INDUSTRIAS TITAN, S.A.

Tigre de Sumatra

LACOSTE

Cocodril del Nil

PUBLISERVEI

Comissió de Publi-servici i Educació

Linx europeu

Llops

Tortuga gegant
de les Seychelles

Cigonya

Entitats col·laboradores

EL MUSICAL QUE TRIOMFA AL MÓN SENCER

ZOO CLUB
t'ofereix un descompte
en exclusiva perquè puguis anar
a gaudir del nou musical que arriba a
Barcelona:

15%

de descompte en l'entrada d'adult al
comprar una entrada infantil presentant
el teu carnet de SOCI ZOOCLUB

Vàlid per a les funcions dels divendres a les 19:00 H. (excepte festius)
dels mesos de Desembre, Gener, Febrer i Març. Descompte
aplicable únicament en compres a les taquilles del BTM
(antic palau dels esports). No vàlid en compres per
internet o telèfon. Despeses de gestió no
inclòses.

© LITTLESTAR

BENNY ANDERSSON & BJÖRN ULVAEUS'

MAMMA MIA!

EL MUSICAL CON LAS
CANCIONES DE ABBA®

BTM (ANTIC
PALAU
DELS
SPORTS)
BarcelonaTeatreMusical

ENTRADES JA A LA VENDA:

 ServiCaixa
servicaixa.com

TOP TICKET LINE 902 888 788
www.topticketline.es

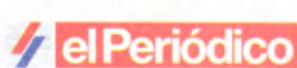
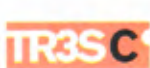
PRODUCCION

COL·LABOREN

TELEVISIO DE CATALUNYA

FREE
Damm

La 0,0%
més baixa
en calories